

Batı'nın Hoşgörüsüz ve Ötekileyici Yanı: İslamofobi

Doç.Dr., İsmail AKBAL-Yrd.Doç.Dr.,H.Alpay KARASOY
Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi
Bölümü

Demokrasi Platformu ♦ Yıl:9 – Sayı: 34 ♦ 2013/II, S.153-172

GİRİŞ

Batı'nın liberal demokrasiyi benimsemiş siyasal rejimleri çatışmacı, dikotomik bir yaklaşım sergilemektedirler. Bir taraftan özgürlük, eşitlik, insan hakları, seyahat özgürlüğü, ikamet özgürlüğü, düşünce ve düşündüklerini ifade özgürlüğü gibi evrensel ilkelerin propagandasını yaparken diğer taraftan kendi dışında olan farklılıkları reddetmek, ötekileştirmek ve aşağılamak gibi çatışmacı bir tutum sergilemektedirler.

Liberal ideoloji ile bütünleşmiş Batının temel tutarsızlığı çoğulculuğu, çok renkliliği, farklılıkları reddetmesinde kendini göstermektedir. Liberal farklılık tercihi, çoğunlukla hoşgörü kavramıyla ilişkilendirilir. Liberal sosyal etiğin en önemli özelliği ahlaki, kültürel ve siyasal farklılıkları ayırt etme arzusudur. Liberal anlayışta, hoşgörü ve farklılık fikrini kabul etme ve bu konuda ısrarcı olma dengeli bir toplumun teminatıdır. Hoşgörü, müsama-ha, insanların onaylamadığımız şekilde davranması, konuşması ve eylemlerde bulunmasına göz yumma istekliliğidir (Heywood, 2007: 44). Locke, "Hoşgörü Üzerine Bir Mektup" isimli eserinde yönetimin gerçek işlevinin insanların yaşamını, özgürlüğünü ve mülkiyetini korumak olduğunu, yönetimin insanların ruhunun muhafazası işlemine burnunu sokmaya hakkı olmadığını söyler (Locke, 2011). Açıkçası Hoşgörü, negatif özgürlüğün te-

minatıdır ve isteyen istediği dini inancı istediği şekilde yaşar. Buna devlet dahil hiçbir kurum ve şahıs karışamaz.

Liberal öğretisi hoşgörü üzerine bunları söylerken, kendilerini liberal olarak tanımlayan başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere Batılı güçler, söz konusu İslam dini ve Müslümanlar olunca liberal ilkeleri tamamen terk etmiş, hoşgörüyü bir kenara atarak, tamamen aşağılayıcı, dışlayıcı, öteleyici ve baskıcı bir tutum takınmışlardır. Buradaki savunuları da John Rawls'ın "Politik Liberalizm" isimli eserinin önsözüne atıfta bulunarak "Dini otoritenin irrasyonel, akıldışı olduğu ve devlet otoritesiyle çelişmemesi için yok olması gerektiği" anlayışıdır. Burada Rawls, toplumsal hayatın düzenliliğinde ve düzenlenmesinde dinin başat rolünü kabul etmez (Rawls, 2007). Ancak toplumsal hayatın neredeyse tamamında dinin başat rolünü reddediş, yalnızca İslam dini için geçerli olmuş; Hristiyanlık ve Yahudilik için söz konusu bile edilmemiştir. İslam dinine inananlara karşı bu sert tutumun karşılığı, enerji kaynakları ve yer altı madenleri bakımından zengin olan İslam ülkelerini istila etmek, Müslüman göçmenler ve mültecilere yönelik olarak ta "ya asimile ol ya da ülkeyi terk et" seçenekleri ile baş başa bırakmak olmuştur. Bu konuda tatmin edici ve adil uyum politikaları da geliştirilmemiştir.

Bu çalışmada "İslamofobi" olarak tanımlanan, "Batı Dünyasının İslama karşı düşmanca ve aşağılayıcı tutumunun nedenleri irdelenecektir. Buradan hareketle çalışmada, "İslamofobi nedir? Kapsamı nelerdir? Tarihsel süreç içerisinde İslamofobi olarak bilinen bu olgu ne zamandan beri devam etmektedir? Bu düşmanca tutumun nedenleri nelerdir? Batının tutumunun altında yatan sosyo-ekonomik ve tarihsel nedenler nelerdir? Asli nedenlerin yanında süreci tetikleyen yan etkenler de var mıdır?" sorularına yanıt aranacaktır. Nihayetinde İslamofobi ile nasıl mücadele edileceği konusunda çıkarımsamalar yapılacaktır.

İslamofobi Kavramı

Kelime anlamıyla "İslam korkusu" olarak tanımlanan İslamofobi, bugün küresel düzeyde kullanılan bir kavramdır. İslamofobi, iç ve dış politikaların artık defalarca kullanılan bir ötekileştirme metodu, düşmanlaştırma aracı olarak uluslararası alanda yeni bir akım haline gelmiştir. İslamofobi, hem bir dine hem de o dinin mensuplarına karşı bir akımdır. İslamofobi, küreselleşmesine rağmen tek tip ve tek çeşit değildir. Bugün Budist Hindistan'da ve Tayland'ta, Komünist Çin'de, Ortodoks Sırbistan'da, Katolik Hırvatistan'da, Yahudi İsrail'de, Avrupa'da ve Amerika Birleşik Devletleri'nde fark-

lı İslamofobi uygulamaları görülmektedir. Sebepler farklı olsa da tek ortak nokta İslam korkusu-İslam düşmanlığıdır.

11 Eylül 2001 saldırıları bu korkuyu artırmış ve İslamofobi Batılı devletlerin dış politikalarının merkezine oturmuştur (Akgönenç, 2011: 17). 11 Eylül saldırılarından başka Hollandalı yapımcı Theo Van Gogh'un öldürülmesi, İstanbul, Madrid, Bali, Mumbari ve Londra saldırıları gibi olaylar da tektileyici işlev görmüştür. Bu saldırılar sonrası birçok Batılı ülkede Müslümanlar, o ülkenin kendi vatandaşları dahi olsa ayrımcılığa uğramışlardır (Filiz, 2011: 533). Başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere bütün Batılı toplumlarda, bilinçli olarak "olumsuz ve ön yargılı bir İslam ve Müslüman algısı" oluşturulmuştur (Larsson, 2011: 79). Bu arada refleksif saldırılar da gecikmemiştir. Bunlardan İslam peygamberi Muhammed'e karşı yapılan karikatür saldırısı Müslümanları derinden yaralamış ve rencide etmiştir.

İslamofobi bağlamında İslam dinine karşı en fazla kullanılan olgulardan birisi de terör olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 11 Eylül saldırılarının ardından, Batılı ülkelerde meydana gelen terör ve şiddet olayları neticesinde, bu devletlerin ulusal ve uluslar arası politikalarında "İslami terör" kavramı yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. 11 Eylül 2001'den itibaren artık her türlü terör ve şiddet eylemi İslam diniyle özdeşleştirilmeye başlanmıştır. Batı dünyasının bu tutumunun Haçlı seferlerinden günümüze kadar bir bilinç altı çağrışım olduğu düşünülmektedir. Belki de Hristiyan dünyasının tüm dünyanın gözünde, özellikle de liberal tutum takınan toplumların zihninde bir İslam korkusu ve tehdit algısı oluşturmak, bu korku ve tehdit algısı sayesinde İslam düşmanlığı yaratarak kendi ülkelerindeki bir takım sosyo-ekonomik ve demografik sorunları çözenin yanında yeniden ve farklı biçimlerde sömürgecilik sistemini kurmayı amaçladıkları düşünülmektedir. Açıkçası değerli yer altı zenginliklerine ve enerji kaynaklarına sahip İslam coğrafyasında gerçekleştirecekleri her türlü eylem ve davranışı "terörler mücadele" bağlamında meşrulaştırma çabası güden bir anlayıştır.

İslamofobinin bütün güncel sebeplerinin yanında tarihi ve kültürel kökenleri de vardır. Algılar ve zihinler bu tür olaylarla tarihi ve kültürel kökenleri güncelleştirmektedirler.

Neden İslamofobi?

1. Tarihsel olarak Batı'nın (Avrupa-ABD) Ortak Kimlik Oluşturmak Kaygısı

İslamofobi 20. yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkmış bir olgu değildir. Batı, bütünlüğü ve birlikteliği sağlamak için her zaman güçlü bir ideolojik düşman gereksinimi duymuştur. Batılı güçler bütünlük ve birliktelik için öteki ya da düşman öge bağlamında ilk olarak İslamı, sonra komünizmi, şimdi de tekrar İslamı seçmişlerdir.

Batı Dünyası ne zaman bir bütünleşme arzusu duysa ve bütünleşme için bir kimlik sorunu ortaya çıksa İslamı ötekileştirmiş ve bu ötekileştirilen üzerinden kimlik inşasına girişmiştir. Batı siyaset dünyasının, ruhban sınıfının ve Batı medyasının Doğu ve İslam hakkında yüzyıllardır işlediği küçümseme ve ötekileştirme sonucu gerçekleşen bir kimlik mücadelesidir. Aslında 1400 yıl boyunca Hristiyan Batı ile İslam arasında hep sorunlar olmuş, biri hep diğzerinin ötekisi olmuştur (Huntington, 2002: 308). Sürekli saldırgan taraf olan Avrupalılar kutsal toprakları kurtarmak bahanesiyle doğunun zengin ülkelerini ele geçirmişler, yağmalamışlar ve soykırım yapmışlardır.

Batı'nın İslamofobiyi "kimlik insanı" olarak kullanması ilk olarak haçlı seferleri ile olmuştur. Başka bir ifadeyle İslamofobinin ilk büyük ifadesi 1095-1099 I. Haçlı Seferleri olmuştur. Haçlı seferlerinde kutsal toprakları ele geçirmenin ötesinde rasyonel bir amacın ortaya koyulmadığını tamamen irrasyonel olgulardan hareket edildiğini görmekteyiz. Haçlı seferlerinin amacı, Avrupa'nın bütün halinde kafirleri (Müslümanları) dünyadan temizlemektir. Açıkçası "taassup cinneti" olarak niteleyebileceğimiz bu durumda kendilerini Tanrı dostu, diğzerlerini (Müslümanlar) şeytan dostu ilan ediyorlardı (Aksun, 2006: 64). Haçlı seferleri "Dünyayı dinsizlerden temizleyeceğiz" sloganı ile 1272 yılına kadar devam etmiş; onları durduran ve geri püs-kürten ise Türkler olmuştur.

Haçlı seferlerine katılanlarda homojen bütünleşmiş bir yapı göremeyiz: Köylüleri, feodal beyler, aristokratlar ve ruhban sınıfı. Bu durumda kolektif bir kimlik insanı-öteki, düşman ortak öge olarak gösterilebilecek ve bunun üzerinden inşa edilmiş bir kimlik insanı- söz konusu olacaktı: Avrupalı Kimliği. Aynı zamanda Avrupalılık kimliğinin antitezi de "İslam" olmaktadır (Gökçe, 2011: 41).

Öteki olmadan kimlik tanımı yapılamaz. Avrupa'da farklılıklar ile birlikte yaşayabilen değil, bilakis sürekli bir dışlamaya dayanan, ötekileştiren bir anlayış hakimdir. Bu ötekileştirilen ise genelde İslam özelde Türklerdir

(Gökçe, 2011: 43). Çünkü gerek Haçlı seferlerinde olsun gerekse sonrasında ki 20. yüzyıla kadar olan tarihsel süreçte olsun en büyük İslam topluluğu olarak Avrupalıların karşısına hep Türkler çıkmıştır.

15. yüzyıldan sonra Avrupa'da yeni bir dönem başlamış, Rönesans ve Reform dönemleri sonrası Avrupa, yeni keşifler ve icatlar sayesinde zenginleşmiş, güçlenmeye başlamıştır. İslam dünyası içerisinde ise iç çatışmalar olmuş, İslam ülkeleri zayıflamaya başlamıştır. İslam dünyası entelektüel dinamizmini yitirmeye başlamış, statükocu yönetim anlayışı hakim olmuştur. Böylece Batı'nın karşı koyulmaz üstünlüğü İslam dünyasına sirayet etmiş ve kolonileşme/sömürgecilik süreci başlamıştır. Bu dönemde Avrupa'nın tutumu liberal öğretinin çerçevesinde Sosyal Darwinizm diye tarif edilen, doğaları gereği yetenekli, nitelikli, daha akıllı olanların diğerlerinin yaşamlarına yön vermesi ve onların yaşamlarını nasıl sürdüreceklerine karar vermeleri sürecini açıklayan bu teoriyi kısaca "Beyaz adamın üstünlüğü" olarak özetleyebiliriz (Heywood, 2007: 66-67).

15. yüzyıl sonrası güçlü, hakim öge olan Avrupalılar kendi gibi olmayanlardan nefret etmişlerdir. Bu durum zamanla din ve ırk düşmanlığına dönüşmüştür. Ortaçağ dönemi Avrupasında Hristiyan kültürleri bir arada tutan en önemli unsur İslam düşmanlığı olmuştur. 20. yüzyıla gelirken yine temel hedef Müslümanlar olmuştur; fakat bu düşmanlık Osmanlı özelinde ele alınmıştır.

1900'lü yıllarda öteki olarak İslam ve Türkler ikinci plana itilmiş bunun yerini önce faşizm sonra da sosyalizm almıştır. Ekim 1917 Bolşevik Devrimi ile birlikte dünyanın yeni bir sürece girmesi sonucu, Müslümanlar birincil hedef olmaktan çıkmış, soğuk savaş dönemi komünistleri hedef yapmıştır. Berlin duvarının yıkılması sonrası soğuk savaş dönemi sona ermiş ve unuttulan eski düşman tekrar hatırlanmaya başlanmıştır. Başka bir ifadeyle dünyanın iki kutuplu sistemden tek kutuplu sisteme geçişi, öteki arayışına düşünsel anlamda çözüm tekrar İslamla bulunmuştur. Komünizm korkusunun yerini artık tekrar İslam korkusu almıştır ve bu korku soğuk savaş alışkanlıklarını devam ettirmek isteyenlerce hâlâ şişirilmektedir.

2. Batının Kibri ve Oryantalizm

Huntington, Doğu-Batı farklılığı bağlamında İslam ve Hristiyan medeniyetlerinin farklılığına dikkat çekmekte ve bu farklılığın ilk göstergesi olarak ta Batının kibri karşısında İslamın hoşgörüsüzlüğünü ileri sürmektedir (Huntington, 2002: 267). Huntington'un İslam'ın hoş görüsüzlüğü iddiasını ileri sürmesinin nedeninin Batı'nın kibrini ve üstünlük iddiasının üstünü

örtmek için olduğunu anlamak zor olmasa gerek. Batının kibrine gelince, bu kibir Aydınlanma Dönemi'nin ürünüdür. Ortaçağ boyunca yükselen Aydınlanma akımı İslam ve Türk karşıtlığının temelini oluşturmuştur.

Batının kibirini ve üstünlüğünü göstermek için kullanılan kavramlardan belki de en önemlisi 'Oryantalizm'dir. Edward Said Oryantalizmi, Batılı güçlerin kültürel üstünlük iddiasıyla, doğu üzerinde kuvvet denemeleri olarak tanımlamaktadır (Said, 1998: 18-19). Bu anlayış, Batı'nın Batılı olmayan bütün diğer kültürlerden ve halklardan yüksek olduğu esasına dayanır (Said, 1998: 19). Oryantalizm veya Doğuculuk olarak ileri sürülen kavram, Batı'nın doğuya egemen olmasını karşılamaktadır. Batı'nın Doğu üzerindeki otoriter mülkiyetidir ve keyfi olarak Doğunun yapısını değiştirmesidir. Doğuyu görmek istediği şekilde yeniden kurgulaması ve ya yeniden üretmesidir (Kula, 2011: 506). Kısaca Oryantalizm, Batının doğuyu tanımlama çabasıdır; ancak Batı bunu açıkça kendi bakış açısıyla yapmaktadır. Elbette Batı bu tanımlamayı yaparken Doğu hakkındaki önyargılarını da güçlü bir şekilde ortaya koymaktadır (Said, 1998: 31,45).

Oryantalizm ile sömürgecilik eş zamanlı oluşumlardır. Said "kendini üstün gören bir kültürün başka bir kültürü eş değer olarak değerlendiremeyeceğini, üstelik bir kültürün sömürgeciliğin askeri ve ekonomik hedefleri ve kurumlarıyla beslenmemesi halinde bunu hiç yapamayacağını" ileri sürmektedir (Said, 1998: 19-21).

Avrupa oryantalizminin bir türevidir olan İslamofobinin başlıca felsefi kaynakları, bütün ortaçağ boyunca İslam yayılmacılığını önleme amacına yönelik olarak Hristiyan birliğini sağlamak amacıyla geliştirilen ve uygulanan her türlü stratejik ve taktik etkinlikleri içerir (Kula, 2011: 508). Özellikle Avrupalı aklının üstünlüğünü kanıtlamaya yönelik olarak burada en önemli katkıyı Voltaire, Hegel ve Kant gibi aydınlanma düşünürleri yapmıştır (Kula, 2011: 507-520).

3. 11 Eylül Saldırıların Hızlandırıcı Etkisi ve Medeniyetler Çatışması Tezi

11 Eylül 2001 saldırıları küreselleşme ile İslam arasındaki ilişkilerde dönüm noktası olmuştur. Küreselleşme ile uluslar arası arenada İslam kamusal alanın önüne itilmiştir. Küreselleşme, kapitalizmin ve yaşam tarzlarının Amerikalılaşması ile özdeşleştirilirken, İslamlaşma da medeniyete yönelik küresel bir tehdit olarak kabul edilmiştir (Göle, 2009: 85). Böylece medeniyetler çatışması tezi öne çıkartılmıştır. Dünyada bir İslami yükseliş ve İslamın Batıyı alt edeceği bir medeniyetler çatışması ihtimali (Cesari&Espesito,

1999: 96). Huntington tarafından ortaya atılan "medeniyetler çatışması" tezi 11 Eylül saldırıları sonrası Avrupa'da yaygın olarak kabul gören bir teori haline gelmiştir (Klausen, 2005: 196).

Huntington'a göre, Komünizmin çöküşü tekrar Doğu-Batı uyuşmazlığını pekiştirmiştir. Böylece Doğu-Batı arasında soğuk savaş başlamıştır ve bunun gelecekte çatışmaya, sıcak savaşa dönüşmesi kaçınılmazdır. Aslında bu çatışma Doğu-Batı olarak tanımlanmış olsa da dinler ve bu dinlerin yarattığı medeniyetler arası bir çatışmadır: Hristiyan Batı ile Müslüman Doğu'nun çatışması. Huntington'a göre çatışmanın bir çok nedeni olduğu ileri sürülse de bunun gerçek anlamda tek bir nedeni vardır. Çatışmanın gerçek nedeni 20. yüzyıl İslam köktendinciliği gibi geçici fenomenler değildir; iki dinin doğasından ve bu dinlere dayalı medeniyetlerden kaynaklanmaktadır. Asıl çatışma nedeni bu farklılıktır; politik, sosyal, ekonomik türde yaşayan fenomenler değildir (Huntington, 2002: 310-311).

Huntington'a göre, iki medeniyet arasında çatışmayı yaratan bu farklılığın yanında temel güç ve kültür sorunları da vardır. Bunlar

- Laik ve dinsel değerler arasındaki karşıtlık,
- İslam alemi ile diğerleri arasındaki tarihsel çekişme,
- Sömürgecilik sonrası Ortadoğu'nun içindeki Batı tahakkümüne karşı duyulan hınç,
- Batının kıskançlığı,
- İslam ve Batı medeniyetlerinin yakaladığı başarıların kıskançlık yaratması ve bunun yarattığı öfke ve aşağılanma (Huntington, 2002: 313).

Bu nedenlerden dolayı Müslümanların gözünde oldukça negatif hatta düşman bir Batı ögesi oluşmuştur: "Materyalist, baskıcı, acımasız ve ahla-ken çökmüş bir Batı". Bu olumsuz Batı tanımlaması yalnızca köktendincilerin değil, birçok Müslüman toplumun ortak görüşüdür (Huntington, 2002: 315). Bunun yanında İslam ülkelerinde Batı'dan daha üstün kültürel gelenekler vardır. Bu durum İslam ülkelerinin kendine olan öz güvenini artırırken kendi değerlerinin savunusunu yapmalarına neden olmuş ve Batının değerleri ile kendi değerleri arasındaki çatışma şiddetlenmiştir. 1976'dan sonra köktendinciliğin İslam ülkelerinde artışı bunun kanıtıdır (Huntington, 2002: 270). Bundan dolayı Müslüman toplumlarda Batıya karşı büyük bir İslami diriliş ve öfke söz konusudur (Huntington, 2002: 315-320). Bu durum karşısında Huntington, gerek Amerika'da gerekse diğer Batılı ülkelerde

göçmenlerin kültürel etkilerine karşı bir kültür savaşımının bir an önce başlatılması gerektiğini öğütlemektedir (Klausen, 2005: 196).

Nihayetinde diyebiliriz ki, aslında ikiz kuleler tam manasıyla Müslümanların üstüne yıkılmıştır. Kulelerde ölen 2000 masum insanla birlikte milyonlarca Müslüman zan altında bırakılmış ve medeniyetler çatışmasının fitili ateşlenmiştir (Filiz, 2011: 532). Batıdaki İslam korkusu Müslümanlara karşı her alanda yayılmacılığa dönüşürken gelişen olayları anlatmakta ve izah etmede İslamofobi kavramı yetersiz kalmakta gerçek manasıyla Anti-Müslümanizm olayına dönüşmektedir (Filiz, 2011: 532).

4. Evrenselcilik Adı Altında Batının İki Yüzlülüğü

Huntington'un bahsettiği Batıya karşı İslam öfkesini tetikleyen unsurlardan birisi de Batı'nın İslam ülkelerine karşı "Evrenselcilik" adı altında uyguladığı çifte standartlı demokrasi anlayışıdır. Batı ve Batılılara önderlik eden ABD, Batının değerleri olarak insan hakları, demokrasi, serbest piyasa, sınırlı hükümet, bireycilik, hukuk devleti gibi ilkeleri bütün uluslara benimsetmek ister ki bu "evrenselcilik" ilkesi olarak tanımlanmaktadır (Huntington, 2002: 268). Ancak bu evrenselcilik ilkesi masum bir ilke değildir; uygulamada çifte standartları bünyesinde taşımaktadır. Batı, İslam ülkelerinde demokrasiyi, köktendincilerin iktidara taşınmaması şartıyla, desteklemektedir; ama İsrail'e karşı bu şart koşulmamıştır. Silahsızlanma ise İslam ülkeleri için söz konusu İsrail için değildir. İnsan hakları, petrolü olan İslam ülkeleri için söz konusudur; ama petrolü olmayan Boşnaklar için söz konusu değildir (Huntington, 2002: 269).

Bu iki yüzlü dış siyaseti Batı neden uygulamaktadır? Bu sorunun tek bir cevabı vardır: Batı'nın çıkarları. Batı her ne şekilde olursa olsun kendi çıkarlarını, değerlerini korumak arzusundadır. Batının kendi çıkarlarını korumak için üç çabası vardır:

1. Silahsızlanma sayesinde aleni üstünlüğünü koruma,
2. Batılı değerler bağlamında diğer toplumlara baskı yaparak Batının politik değerleri ile kurumlarını destekleme,
3. Göçmen ve mülteci sayısını kısıtlayarak Batılı toplumların kültürel, toplumsal ve etnik bütünlüğünü koruma (Huntington, 2002: 271).

Batının bu iki yüzlü dış siyaseti bir süre sonra İslam ülkelerinde demokrasiye olan inancın sarsılmasına neden olmuştur. Dünya çapında bir islami tehlikenin algılanması sonucu İslam dünyası içerisindeki baskıcı, otoriter hatta diktatörlük içeren yönetimlerin desteklenmesi sonucunu doğurmuş ve

bunun da olumsuz sonuçları olmuştur. Birçok Müslüman bu rejimler tarafından baskı ve zulüm görmüştür. Ancak bu durum ileride demokrasinin çifte standartı konusunda Müslüman toplumları ikna etmiş ve siyasi şiddete yol açan şartları oluşturmuştur. Böylece Müslüman toplumlarda demokrasiye olan inanç yok olarak otoriter rejimlerin tercih edilmesine neden olmuştur (Espesito, 1999: 109).

Batının iki yüzlülüğü yalnızca dış siyasaları için söz konusu değildir; aynı zamanda bu iki yüzlülüğü bilimsel ve kültürel alanda da açıkça görebiliriz. Batı, bugüne kadar İslam ile bilimi yan yana koymak istememiştir. Müslümanların, özellikle de Türklerin, bilimsel alanda yaptıkları hep göz ardı edilmiştir. Müslüman-Türk bilim adamlarının isimlerine bile tahammülsüzlük gösterildiğini ve değiştirildiğini görmekteyiz. Örneğin Batılılar İbn-i Sina'ya Avicera, İbn-i Rüş'e Averreas, El Haysem'e Alhazen, El Barani'ye Albagetius isimlerini vermişler; gerçek isimlerini telaffuz etmemişlerdir. Bunu bilinçli olarak yapmışlardır. Bu durum bilimsel anlamda bilinçli olarak yapılan bir karartma faaliyetidir. Bu durum dil ve telaffuz zorluğu ile açıklanamaz. O halde El-kaide, Hamas gibi örgütlerin isimlerini nasıl telaffuz ediyorlar? Sonuç olarak Müslümanlara ve Türklere Batılılar bilimselliği yakıştıramamaktadırlar ve Batıda barbar Türk imajı hala devam etmektedir.

Liberal demokrasilerin belirleyici ilkesi olan düşünce ve ifade özgürlüğü konusunda da Batının iki yüzlü davrandığını görmekteyiz. Bu iki yüzlülüğün en belirgin uygulamasını yapan ülke Fransa'dır. Yahudi soykırımını hafife alan, Yahudi soykırımının fazla abartıldığını, bu dönemde Hitler Almanyası ile Yahudiler arasındaki ticari faaliyetleri ve bazı gizli anlaşmaları ortaya çıkaran ve Yahudi soykırımını reddeden Fransız Filozof Roger Garaudy, "İsrail: Terör ve Mitler" isminde yazdığı eserini, fikir ve düşünce özgürlüğü hamiliğini üstlendiğini iddia eden Fransa'da yayınlayacak yayınevi bulamamıştır (Garaudy, 1996). Çaresizce ülke dışında yayınlanan kitap Fransa mahkemeleri tarafından yargılanmış ve 240.000 Fransız Frankı para cezasına çarptırılmıştır. Üstelik Roger Garaudy de ertelenmiş hapis cezasına çarptırılmıştır. Yahudilik söz konusu olduğunda durum böyle iken konu Müslümanlık ya da İslam olduğu zaman Fransa, bir anda tolerans sahibi, özgürlükçü olmakta, Müslümanlara ve Müslümanların peygamberi Muhammed'e karşı yapılan her türlü saldırıyı müsamaha ile karşılamakta ve müsaade etmektedir.

Fransa'daki İslam karşıtlığının ve Müslümanlara karşı tahammülsüzlüğün bir başka örneği başörtüsü konusunda Fransa'nın takındığı olumsuz tutumdur. Kendi ülkesinde başörtüsü konusunda oldukça katı bir tutum

sergilerken Yahudilere karşı oldukça hoşgörülü davranmaktadır. Aynı şekilde Ermeni soykırımını iddiaları karşısında da ifade ve düşünce özgürlüğünü kısıtlamaktadır.

İslamofobi, Müslüman topluluğu türdeş varsayarak Batının karşısında konumlandırmaktadır. Vurgu özellikle evrensellik, toplumsal cinsiyet eşitliği, kürtaj ve eşcinsellik gibi sosyal konulardaki katı tutum üzerine iken siyasal alanda Samuel Paul Huntington ve Francis Fukayama gibi bilim adamları, İslamın modernleşmeye ve sekülerleşmeye direndiği, liberal demokrasi ile bağdaşmayan değerlere dayandığı varsayımlarını küresel gündeme taşımakta ve Müslümanları tehdit olarak gösterip terörizmle bağdaştırmaktadırlar. Müslümanların kendi aralarındaki sosyal, ırksal, ekonomik, siyasal ve ideolojik farklılıklarını yok sayıp homojenleştirerek köktendincilikle özdeşleştirmektedirler. Böylece Batıda yaşayan Müslümanlar yeni bir ırk gibi değerlendirilip, ötekileştirilip ırkçılığın yeni bir biçimi ortaya konulmaktadır (Yüksel, 2011: 113). Bunun sonucunda Avrupa'nın bir çok ülkesinde İslam karşıtı politikalar ve politikacılar destek bulmaktadır. Örneğin Fransa'da ırkçı söylemler, İslama karşı alınan tedbirler İslamofobinin boyutlarının göstergesidir. Fransa'da İslam karşıtlığının yükselişinin açık göstergesi Jean Marie Löpen'nin oy oranının yükselmesidir. Aynı şekilde Danimarka'daki karikatür krizinde siyasal partilerin destekleri, Hollanda'da İslam karşıtı milletvekillerinin Avrupa Parlamentosuna gönderilmesi Avrupa'da her geçen gün İslamofobinin arttığını göstermektedir.

Batının ikiyüzlülüğünün bir başka görüntüsü de göçmenler ve mülteciler konusundadır. Avrupa'da yaşayan Müslümanların devamlı surette demokrasi ve hukuk kurallarına uymaları, bağlılıkları istenilirken bu ülkelere ödedikleri vergileri ve açtıkları işyerleriyle ekonomik katkı sağlayan, fakat yabancılar hukukuna tabi olan insanların sosyal, kültürel, siyasal temel hak ve özgürlüklerinden mahrum bırakan kanunlar çıkartmaları, Batılı devletlerin çifte standartlı demokrasi ve hukuk anlayışının ürünüdür (Alacacioğlu, 2009: 299). Bunlardan öne çıkanı ise Almanya'dır. Berlin duvarının yıkılması ve soğuk savaşın sona ermesi Almanya'da yeni kültürel ve kimlik duvarlarının örülmesine neden olmuştur (Küçükcan, 2009: 303). Almanyalı politikacılar Türkleri ülkelerinden uzaklaştırmak için her türlü politikayı ve idari uygulamayı teşvik etmişlerdir (Küçükcan, 2009: 305). Üstelik Müslümanlara Avrupalı elitler tarafından yeterince temsil hakkı tanımamaktadır (Klausen, 2005: 32-35).

5. 21. Yüzyılda Sömürgeciliğin Meşruiyet Kaynağı: İslamofobi

Batılı güçler, hem çatışma yaratmak hem de kendi halklarını psikolojik olarak hazırlamak için günümüze kadar üç adet kolonileşme hareketi gerçekleştirmişlerdir:

- a. 18/19. yüzyıllarda gerçekleşen açık kolonileşme hareketi,
- b. 20. yüzyılın sonuna kadar uzanan ve Osmanlı Devleti'nin paylaşılması ile son bulan hareket,
- c. 21. yüzyılda başlatılan yeni saldırı ve sömürge hareketi.

21. yüzyıldaki yeni koloni ve sömürge edinme isteğinin başlangıç noktası 11 Eylül 2001 saldırıları ve 11 Mart 2004'te gerçekleşen Madrid metrosuna yapılan saldırılar olmuştur. Bu saldırıların ardından İslam ülkelerine karşı Batılı devletlerin istila girişimleri başlamıştır. Batının sözde "İslami terör" korkusu, onların yayılmacı politikalarının meşruiyet kaynağı olmuştur. Burada İslamofobi bağlamında korku, siyasal iktidar ve iktidar ilişkilerinde önemli bir meşrulaştırma aygıtı olarak karşımıza çıkmaktadır (Dağı, 1998: 144). Batının İslam ülkelerini sömürmesi istila girişimlerinin ardından başka yöntemlerle pekiştirilmektedir. Çünkü daha önceki doğrudan sömürü sistemleri sona ermiştir. Artık doğrudan sömürü ve fetih yolu kapandığı için, o sert yollar terkedilmiş daha yumuşak yollar seçilmiştir. Başka bir ifadeyle doğrudan sömürü yerine yeni ve dolaylı yöntemlerle, üstelik İslam ülkelerindeki toplumların tepkisini toplamdan gerçekleştirilen sömürü yöntemleri geliştirilmiştir. Bunlar;

I. Batı kültürü ve anlayışı ile yetişmiş "yerli elitler ve idareciler" aracılığıyla sömürü sistemi.

II. Modern işbirlikçiler yoluyla sömürü sistemi: Özellikle medya, iş dünyası, akademisyen ve siyasetçiler aracılığıyla sömürü gerçekleştirme. Bu kesimler içinde Batıcı olmak için her şeyi yapan modern redciler dediğimiz kesimler vardır. Bunlar Batılı siyasetçiler aracılığıyla bir takım ekonomik, eğitim veya siyasal vaatlerle ülkelerini satan işbirlikçilerdir.

III. Batı ile uyum içinde, açık diktatör yöneticiler ile sömürü sistemi.

IV. Birleşmiş Milletleri kullanarak askeri ve ekonomik olarak resmen işgal yolu sömürü sistemi (Afganistan ve Irak işgalleri): Bu savaşların bahanesi hep insan haklarıydı; ama bütün dünyanın bildiği gibi aslında ekonomik çıkar için gerçekleştirilmiştir (Lelong, 2006: 16).

V. Sivil toplum kuruluşları aracılığıyla sömürü sistemi: Bu sömürü sisteminde genellikle "sizler için ülkenize demokrasiyi yerleştiriyoruz" vaadi kullanılmaktadır (Akgüvenç, 2011: 21).

6. Göç Karşıtlığı/Yabancı Düşmanlığı

Batı dünyasında İslam üçlü tehdit olarak algılanmaktadır. Bunlar siyasi, medeni ve demografik tehditlerdir (Espesito, 1999: 105-106).

Siyasi tehdit, köktendinci İran tarzı bir İslam devriminin dünyaya ithal edileceği korkusudur. Batı bu korkuyu daha önce Komünizm ile duymuştu (Espesito, 1999: 106). Medeni tehdit olarak ise İslam-Batı ilişkilerinde İslamın Batı hakkında sosyo-ekonomik şikayetler ileri sürmek yerine Batıyı "Yahudi, Hristiyan ve Laik" olarak görmesi ve bunu bir suçlama olarak ileri sürmesidir. Hangi şekilde olursa olsun İslam dünyasının bütün suçlamaları Batı tarafından akıldışı kabul edilmektedir (Espesito, 1999: 106).

Demografik tehdide gelince, Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Müslüman nüfusun artması demografik bir tehlike olarak algılanmıştır. 1960'lı yıllarda hızla artmaya başlayan uluslararası göç hareketleri 2000'li yıllara geldiğimizde iyice artmış, bugün Batılı ülkelerin nüfus oranlarında Müslümanların oranı % 10'ların üzerine çıkmaya başlamıştır. Uluslar arası göçler sonucu birçok Avrupa ülkesinde İslam ikinci büyük din olmuştur (Espesito, 1999: 107). Bu artış Batılı ülkelerde tepkisel hareketlerin doğmasına yol açmıştır.

Ayrıca uluslararası göç sürecinde, çoğunlukla az gelişmiş yoksul ülkelere gelen göçmenler, zamanla yerli nüfus ile ekonomik alanda rekabet eder duruma gelmişlerdir. Avrupa'daki Müslümanların tamamına yakınının göçmen olması, sosyo-ekonomik seviyelerinin düşük olması göçmen karşıtı bir söyleme dönüşmektedir. Üstelik ilk zamanlar geçici işçiler olarak ve zamanla ekonomideki istihdam açığını kapatmak için kullanılan Müslümanların kalıcı oldukları görülünce İslamofobi ile yüzleşmeleri kaçınılmaz olmuştur. Avrupa'da göçmenler ve mültecilerin karşılaştıkları İslamofobi konusunda iki yapısal sorun vardır:

I. Müslüman göçmenlere karşı medyanın hoşgörüsüzlüğü, ayrımcılığı ve ötekileştirmesi

II. Irkçılığı savunan, göçmen karşıtlığını savunan aşırı sağ partilerin iktidara yaklaşması; bunun sonucu olarak diğer ılımlı partilerin çok kültürlülük politikalarından vaz geçmesi ya da taviz vermek zorunda kalmaları (Duman& Alacahan, 2011: 57-60).

Batılılar İslam dini ile Hristiyanlık ve Yahudilik dinlerini eşit görmek istememişlerdir. Göçmen nüfusun entegrasyonunun önündeki temel engel de budur. Böylece daha çok Asya, Afrika kökenlerinden gelip Avrupa'ya yerleşen Müslümanlar bir türlü kendilerini yaşadıkları yerli topluma kabul ettirememişleridir (Cesari, 1999: 46). Aslında Batıda yaşayan göçmenler ve mültecilerin kendine has bir İslam anlayışı vardır. Bunda temel prensip mensup oldukları ülkenin vatandaşlığına geçmek, o ülkenin toplumunca kabul görmektir (Cesari, 1999: 51). Bu İslam anlayışını "Sekülerleşmiş İslam" olarak tanımlayabiliriz. Sekülerleşmiş İslam, Avrupalı değerlerle İslamı uyumlulaştırma girişimidir. Dini ibadet kurallarına her zaman uymayan bu hareket Fransa'da doğmuştur. Modern toplumlarda doğan bu yeni dindarlık şeklinde inanan kişi, kurum ya da gelenek tarafından aktarılan normlara uymakta ve kurtuluşu kendi kişiliğine göre seçmektedir (Cesari, 1999: 52).

Sonuç olarak göçmenler ve mültecileri kendi toplumlarına uyumlulaştırmak, entegre etmek konusunda da Batı çok istekli değildir. Birçok Avrupa ülkesinde göçmenler konusunda uygulanan uyum politikaları iflas etmiştir. Uyumu engelleyen etkenleri şöyle sıralayabilir:

- Yabancı düşmanlığı/ırkçılık
- Dışla(n)mak
- Ötekileş(tiril)mek
- Aşağılanmak, horlanmak
- İnsan gururunun rencide edilmesi
- Farklılıklar, kabullenmemek
- Beraber yaşama isteğinin olmaması
- Asimile olma korkusu
- Azınlığın kendini ifade etmesinin önüne engel konulması
- Yurt dışında hukuksal ayrımcılık

7. Popülist Yaklaşımlar ve Batı Medyası

Toplumun kolektif bilincine yerleşmiş olan imajlar, en küçük olaylarla bile refleksif olarak ortaya çıkarlar. Bunların ortaya çıkmasında medya önemli bir etkidir. Bir toplumun tarihi ve toplumsal mimarları, ön yargıları başta medya olmak üzere toplumun diğer kurumları ve aktörleri tarafından tekrar üretilmektedir (Gökçe, 2011: 73-74). İslamofobinin yeniden üretilmesinde medyanın görmezden gelinemeyecek kadar önemli bir rolü ve işlevi vardır.

Olaylara ön yargılı ve kasıtlı bir yayın politikası ile yaklaşan Batı medyası, Müslümanları yaşadıkları toplum içinde zor durumda bırakmış ve

önemli bir imaj problemi yaratmıştır. Böylelikle Müslümanların içinde yaşadıkları topluma entegrasyonu zorlaşmış, etnik, kültürel, ve dini ayrımcılığa maruz kalmışlardır. Bunda medyayı maddi çıkarları doğrultusunda kullanan siyasi partilerin de önemli bir payı vardır.

Medya Müslümanları homojonize edip, tek tip olarak görmüş/göstermiş; Müslümanların içinde var olan iyiyi-kötüyü, tahammül ve tahammülsüzlüğü, gelenekselliği ve modernliği ayırmamıştır. Bu yaklaşım Müslümanlar içerisindeki iyi niyetli ve ılımlıları da zor durumda bırakmıştır (Filiz, 2011: 533). Nihayetinde Batı medyası Müslümanlara karşı içinde yaşadıkları toplum üyelerini etkileyen stereotipler oluşturmuş, Müslümanları dışlayan söylemler geliştirmiştir (Filiz, 2011: 533-534).

Batı medyası hangi kanalları işlemektedir? Batı medyasının stratejileri belirli konuları gündeme getirme ve bütün olarak birlikte hareket etmek üzerine kuruludur. Batı medyası İslamofobi konusunda kurumsallaşmıştır ve kamuoyunda güncel negatif olaylarla İslam dinini ilişkilendirerek işlemektedir. Medya bunu stratejik olarak yapmaktadır. Batı medyasının daha çok üzerinde durduğu konular terörizm, köktendincilik, hoşgörüsüzlük, kadına yönelik baskı ve şiddettir. Bu konular siyasal İslam bağlamında sürekli tartışılmakta ve tartışmalarda hep olumsuzluğa vurgu yapılmaktadır.

Batı medyası sürekli olarak İslamın siyasal boyutu üzerinde durmaktadır. Çünkü, Siyasal İslam ile köktendincilik arasında çok kolay bağ kurulabilmektedir. Bu durum izleyicilerin gözünde Siyasal İslam ile köktendinciliğin aynı şey olduğu kanaatini doğurmuştur.

İran devrimi sonrası İslamı gündemine taşıyan ve 1980 sonrası gündeminden hiç düşürmeyen Batı medyasında genellikle Ortadoğu ve Avrupa'da yaşayan Müslüman ve Türk göçmenler konu edilmiş; olumsuz, terörle ilişkilendirilen bir tablo çizilmeye ve bu olumsuz tablonun toplum tarafından algılanması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu algıya göre Müslüman otoriter, militan, Batıyı tehdit eden, şiddet yanlısıdır (Gökçe, 2011: 75). Medyanın yarattığı olumsuz algı 11 Eylül saldırıları sonrası daha da şiddetli bir şekilde artmıştır. Orhan Gökçe, Alman medyası üzerinde yaptığı araştırmasında, 11 Eylül saldırıları öncesi Alman medyasının % 50'sinin İslamı şiddet yanlısı terörle ilişkilendirdiğini, 11 Eylül sonrası bu oranın % 80'i aştığını ortaya çıkarmıştır (Gökçe, 2011: 75).

Batı medyasının İslamı her vesileyle doğrudan ya da dolaylı olarak terörizmle ilişkilendirmesi tarihsel İslam-Hristiyan düşmanlığını yeniden uyanırtmak amacı gütmektedir. Sunulan resim ve tablolarla kızgın, patlamaya

hazır militanlar hep önde gösterilmektedir. Hep vurgulananlar bayrak yakmalar, kılıç, keskin bıçaklar gibi şiddet özendirici aletlerdir. Bu süreçte İslam bir din olarak değil Batılı karşıtı, Batıya meydan okuyan bir ideoloji olarak sunulmaktadır. Bunun yanında Avrupalıların gözünde Müslümanların büyük çoğunluğunun İslami terörizmi haklı gördükleri ve destekledikleri kanaati de uyandırılmaya çalışılmaktadır (Gökçe, 2011: 85).

Yine Batı medyasının etkisiyle Avrupalıların büyük çoğunluğu İslamı hoşgörüsüz bir din olarak görmektedirler. Bu durum Avrupalıların İslama karşı oldukça ön yargılı bir tutum sergilediklerini göstermektedir. Üstelik bu ön yargılı tutumun oranı her geçen gün artmaktadır (Gökçe, 2011: 85-86).

Batı medyası İslamı Batı karşıtı, hoşgörüsüz, gayri medeni, irrasyonel din olarak niteleyerek İslamın hep kadına bakışını gündeme getirmekte, İslamın kadına bakışını geri kalmışlık ve kadın sorunsalı üzerinden değerlendirmektedir. Kadınların baskı altında olduğu ve dışlandığı, şiddete uğradığı konusunda yapılan araştırmalar, Avrupalıların büyük çoğunluğunun İslamın kadınları erkeklerle eşit görmediği, bu nedenle de kadınlara baskı uygulandığı, kadınların şiddete maruz kaldığı, toplumsal yaşamdan dışlandığı inancını taşıdıklarını ortaya çıkarmıştır.

Batı medyasına göre İslam, kadını

- Eşit vatandaş statüsünde görmemektedir.
- Baskı altındadır.
- İstedikleri yaşam ve giyim tarzı şansını tanımamaktadır.

Sonuç olarak bilinçli bir şekilde Batı toplumlarında medya tarafından önyargılar oluşturulmaktadır. Gerçekte Müslümanlıkta kadınların konumunu, maddi statüleri ve eğitimleri belirlemektedir. Diplomalı bir Müslüman kadınla herhangi bir Fransız ya da Alman kadını arasında fark yoktur (Lelong, 2006: 37). Batı medyası tarafından oldukça fanatik olduğu kanısı uyandırılan başörtülü kadınların hem dini hem de Batılı kültür bakımından oldukça zengin bilgi birikimine sahip oldukları ve Batı kültürüne karşı oldukça saygılı davrandıkları yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır (Lelong, 2006: 59).

8. Avrupa'nın Yükselen İdeolojisi: Batı Muhafazakar Milliyetçiliği

Avrupa'da son yirmi yıllık süreçte yükselişe geçen muhafazakar milliyetçilik ideolojisi İslamofobinin asli nedenleri arasındadır. Milli kimliğinin tehdit altında olduğu ya da yok olma riskine girdiği dönemlerde önem kazanan muhafazakar milliyetçilik ideolojisi, yabancı göçü ve milli-dini üstün-

lük (supranationalism, suprareligionism) akımları sayesinde canlı kalmaktadır (Heywood, 2007: 215).

Yabancı göçüyle ilgili olarak ortaya koyulan çekinceler çok kültürlülüğün istikrarsızlık ve çatışma yaratacağı kaygısından kaynaklanmaktadır. Muhafazakar milliyetçilik içeriden ve dışarıdan gelen tehditlere karşı ulusal kimliği güçlendirme arzusu içindedir. Ulusal birliğe içeriden yönelen en önemli tehdit ise çok kültürlülüğün gelişmesidir. Artan kültürel farklılıklar, siyasal topluluğu tehdit edecek şekilde hem ulusallık bağlarını zayıflatır hem de etnik ve ırksal çatışma yaratır. Bundan dolayı muhafazakar milliyetçiler ve neo-muhafazakarlar, göçlerle ilgili sıkı denetim taraftarındırlar. Üstelik ev sahibi topluluğun kültürü için ayrıcalık talep ederler (Heywood, 2007: 123).

Bu tarz milliyetçiliğe göre, istikrarlı ve başarılı toplumlar paylaşılan değerlere ve ortak kültüre dayalı kalmak mecburiyetindedirler. Farklı din ve geleneğe sahip olan yabancıların ülkelerine göçleri engellenmeli, engellenemiyorsa da gelenler o ülkenin ana kültürü içinde asimile olmaya zorlanmalıdır. Burada göçmenler, asimile olmak ya da ülkeyi terk etmek tercihiyle baş başa bırakılacaktır. Bu tarz göç karşıtı ve yabancı düşmanlığına dayalı konumlar dışlayıcı, bir milletin üyeleri ve ötekiler arasında kalın ve provokatif çizgiler çeken, tarihsel tanımlı bir milli kimlik yaklaşımını da gündeme taşımaktadır (Heywood, 2007: 215).

Batı dünyasında, kimlik krizi ya da sorunsalı bağlamında muhafazakar milliyetçilik yükselirken İslam Dünyası içinde de etnik milliyetçiliğin bir çeşidi olarak dini fundamentalizmin yükselişine şahit olmaktadır (Heywood, 2007: 351). Bu dini fundemantalist eğilim Batıdaki bir çok toplumda İslami fundemantalizmin dünya düzeninin öncelikli tehditi olarak komünizmin yerine geçtiği inancını uyandırmıştır (Heywood, 2007: 351).

Avrupa'da görülen İslamofobi zamanla ırkçı, ayrımcı, ötekileştirici eğilimlerin artmasına yol açmış, milliyetçi partilerin propagandalarının güçlenmesine de neden olmuştur. Avrupa'da aşırı sağ siyasal partileri ve gruplarınca bir korku tekniği olarak kullanılan kavram Eurobia'dır. Eurabia, Avrupa'daki düşük doğum oranları karşısında Müslüman toplumlardan ve Avrupa ülkelerinden gelen ve giderek artan göçler yüzünden birkaç kuşak sonra göçmenlerin çoğunluk haline geleceği endişesi ve Avrupa'nın Radikal İslam tarafından kuşatılacağı korkusunu ifade eden bir kavramdır (Yüksel, 2011: 112).

Sonuç olarak bugün Avrupa'daki İslamofobi ve hoşgörüsüzlük, ırkçı, milliyetçi sağ partilerin artmasına ve güçlenmesine neden olmuştur. Günümüzde hemen hemen her Avrupa ülkesi yabancı düşmanı bir partiye sahiptir. Milliyetçi partilerin temel dayanak noktası göçmen karşıtı söylemler olmuş ve buradan aldıkları destekle yeniden iktidara göz dikmişlerdir (Klausen, 2005: 181).

SONUÇ

İslamofobi olarak kavramsallaştırılan İslam düşmanlığı Batıda her geçen gün artarak devam etmektedir. Batılılar İslamı ve Müslümanları zihinlerinde yıllardan beri oluşturdukları, bilinç altı klişelerle, önyargı ve stereotip perspektiflerle görmek eğilimindedirler.

Başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere, Batı Dünyasında İslamofobi, hem Müslüman ülkeleri hem de kendi içlerinde yaşayan Müslüman göçmenler ve mültecileri hedef almakta, dışlamakta ve ötekileştirmektedirler. Gerçekte bu İslamofobik eğilimlerin temelinde Avrupa merkezci ve oryantalist bakış açısı yer almakta ve Avrupalılık kimliği oluşturmak için düşman öge ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Ayrıca Batılılar ülkelerinde Müslümanları istememektedirler; çünkü Batılıların Müslüman işgücüne ihtiyacı kalmamıştır. Müslümanları ülkelerinden öyle ya da böyle kovarak kendi ülkelerinin sosyo-ekonomik sorunları çözeceklerini düşünmektedirler.

Her ne kadar Batı dünyası bunu güvenlik amaçlı bir söyleme dayandırmaya çalışsa da bu durum ayna etkisi yaratarak, İslam dünyasından gelen karşı tepkilere yol açmaktadır. Eğer böyle devam ederse korkarım Huntington'un "Medeniyetler Çatışması" tezini haklı çıkaracaklardır.

Gelecekte böyle bir kutuplaşma ve medeniyetler çatışması arzulanmıyorsa, Batılı devletlerin politikalarında güvenlik amaçlı olduğu söylenen değişimin, ötekileştirme, dışlama, aşağılama içermemesi gereklidir. Eğer Batılı devletler bu ötekileştirmeye karşı gerekli tedbirleri almazsa kendi içerlerindeki aşırı sağ partilerin yükselişinin önüne geçilemez ve onların söylemlerindeki sertlik eylemlerine de yansır. Aşırı sağ partilerin yükselişi yalnızca bu ülkelerde yaşayan Müslümanlar için değil kendi halkları için de tehdit unsuru oluşturmaktadır. Bu durum ileride dünyada ikili bir kutuplaşmaya, kutsal değerli bir soğuk savaşa yol açacaktır.

Gelecekte huzurlu ve barış içerisinde bir dünya isteniyorsa, Batılı ülkeler İslam dünyasında siyasal liberalizasyon sürecini ve demokrasiyi desteklemelidirler. Bu anlamda bu ülkelerdeki sivil toplum kuruluşlarını, liberal kültür sürecinin gelişimini ve kurumları desteklemelidirler. Liberal ve ev-

rensel insan hakları temelli değerler öne çıkarılarak bütün insanların eşit haklara sahip olduğu, özgürce düşünmesi ve düşündüğünü ifade etmesi gerektiği, özgürce seyahat etme hakkı olduğu, istediği ülkeye yerleşmesi konusundaki özgürlüğü gibi liberal değerlerin yanında evren vatandaşlığına dayalı kozmopolit değerler vurgulanmalıdır. Hoşgörü, diyalog, concensus, toplumsal uzlaşma, toplumlararası iletişim ve etkileşim kanallarının açık olması sağlanmalıdır.

Bu süreçte İslam ülkelerinin ve Müslümanların İslamofobiye karşı tutumu ne olmalı? İslamofobi ile nasıl mücadele edilmelidir?

İlk olarak Batıya kendi yöntemleriyle cevap verilmelidir. Bu mücadelede teknolojiyi etkin bir şekilde kullanmak gerekmektedir. Ayrıca Batı medyasının vurguladığı insan hakları ihlalleri kademeli olarak düzeltilmelidir. Laik kesime doğru yaklaşılmalı, laik kesimle anlaşma yolu bulunmalı ve onlara dinleri doğru bir şekilde tanıtılmalıdır. İnsan Hakları ihlalleri konusunda Batının karalama kampanyasına karşı siyasi, akademik, hukuksal olmak üzere girişimlerde bulunup her alanda, topyekün bir mücadele başlatılmalıdır. Özellikle kadın hakları ile ilgili olarak, artık İslam ülkelerinde kadının öyle gösterildiği gibi olmadığı, toplumsal alanda öne çıkmaya başladığı vurgulanmalıdır. Kadın hakları yanında insan hakları ve ifade özgürlüğü ile ilgili olarak ta ayrı mücadele gösterilmelidir. Medya alanında da büyük bir mücadele başlatılmalı, özellikle Batı medyasında çalışan liberal medya mensupları ele geçirilmelidir. İslam ülkeleri medya alanında güçlenmeli, uluslararası alanda rekabet edebilecek medya ağı kurmalıdırlar. Sivil topluma da önemli görevler düşmekte, sivil toplum kuruluşları bağımlılıktan kurtarılacak yeriden yapılandırılmalıdır. Son olarak aydınlara önemli görevler yüklenmelidir. Kendi dinine zarar veren ve İslamofobinin önemli silahları olan Salman Ruşti, Hırsi Ali gibi yazarlarla mücadele etmesi için bilim adamları ve aydınlar teşvik edilmelidir. Müslüman aydınlara gereken değer verilmeli; cesur, para kaygısı olmayan bilim adamları yetiştirilmelidir. Ödüller, bu tür yazarları katletmeye değil onları akademik olarak alacağı edecek aydınlara ve bilim adamlarına verilmelidir. Müslümanlar arasında samimi, şeffaf fikir teatileri ve bilimsel toplantılar yapılmalıdır. Tabu olarak görülen birçok konu masaya yatırılmalı, çok geniş perspektifli (din adamları, akademisyenler, politikacılar vs). toplantılar yapılmalı, en hassas konular bile tartışılmalıdır. Bu toplantılarda ayrıntılar geçilmeli, genel sonuç elde edilmeli ve İslam ülkeleri için "ortak akıl" tesis edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akgönenç O. (2011). "İslamofobi ile Mücadeleler", **İslamofobi Sempozyum Tebliğleri**, Sivas İbn-i Hüman Vakfı Yay, Sivas.
- Aksun Z. N. (2006). **Şehbenderzâde Ahmet Hilmi'nin İslam Tarihi**, C:2, Ötüken Yay, İstanbul.
- Alacacioğlu H. (2009). "Almanya'nın Göçmenlere Yönelik Yabancı ve Uyum Politikaları", **Yurt Dışında Türkler 50. Yılında Göç ve Uyum**, (ed: M. Murat Erdoğan, Orion Yay, Ankara.
- Cesari J.& Espesito J.L. (1999). **İslamdan Korkmalı mı? Yeşil Tehlikenin Ötesi**, (ç: Ayşe Meral), Ahmet Aydoğan, Birey Yay, İstanbul.
- Dağı İ. (1998). **Ortadoğu'da İslam ve Siyaset**, Boyut Yay, İstanbul.
- Duman B.&Alacahan O. (2011). "Hollanda'da Müslüman Karşıtlığının Kaynakları", **İslamofobi Sempozyum Tebliğleri**, Sivas İbn-i Hüman Vakfı Yay, Sivas.
- Filiz V. (2009). "İslamfobyadan Müslüman Karşıtlığına: Anti-Müslümanizmin Yayılması", **Yurt Dışında Türkler 50. Yılında Göç ve Uyum**, (ed: M. Murat Erdoğan, Orion Yay, Ankara.
- Garaudy R. (1996). **İsrail: Mitler ve Terör**, (ç: Cemal Aydın), İstanbul.
- Gökçe G. (2011). "Avrupa'da Din Korkusu", **İslamofobi Sempozyum Tebliğleri**, Sivas İbn-i Hüman Vakfı Yay, Sivas.
- Gökçe O. (2011), "Avrupa Medyasının ve Kamuoyunun İslam Algısı", **İslamofobi Sempozyum Tebliğleri**, Sivas İbn-i Hüman Vakfı Yay, Sivas.
- Gökçe O.&Gökçe G. (2011). **Avrupa Medyası ve Kamuoyunda İslam**, Türk, Türkiye İmaji, Birleşik Yay, Ankara.
- Göle N. (2009). **İç İçte Girişler: İslam ve Avrupa**, Metis Yay, İstanbul.
- Heywood A. (2007). **Siyasi İdeolojiler**, Adres Yay, Ankara.
- Huntington S. P. (2002). **Medeniyetler Çatışması**, Okuyan Us yay, İstanbul.
- Klausen J. (2005). **İslamı Yeniden Düşünmek**, Batı Avrupa'da Din ve Siyaset, (ç: Mehmet Aydın), Liberte Yay, Ankara.
- Kula O.B. (2009). "İslamofobia: Avrupa Oryantalizmi ve İslamofobianın Felefi Kaynakları", **Yurt Dışında Türkler 50. Yılında Göç ve Uyum**, (ed: M. Murat Erdoğan, Orion Yay, Ankara.
- Küçükcan T. (2009). "Almanya'da Türkler, Kimlik Ayrıştırmaları ve İslam", **Yurt Dışında Türkler 50. Yılında Göç ve Uyum**, (ed: M. Murat Erdoğan, Orion Yay, Ankara.

- Larsson G. (2011). "Avrupa'da İslam ve Müslümanlar: İsveç Örneği", **Avrupa'da İslam ve Müslümanlar** (ç: Arif Korkmaz), Çizgi Yay, Konya.
- Locke J. (2011), **Hoşgörü Üzerine Bir Mektup**, Liberte Yay, Ankara.
- Lelong M. (2006). **İslamla Yüzleşen Batı**, (ç: Ali Erbaş), Ufuk Kitap Yay, İstanbul.
- Rawls J. (2007). **Siyasal Liberalizm**, (ç: M.F. Bilgin), Bilgi Üniversitesi Yay, İstanbul.
- Said E. (1998). **Oryantalizm**, İrfan Yay, İstanbul.
- Schiffauer W. (2011). "Güç ve Dindarlık", **Avrupa'da İslam ve Müslümanlar** (ç: Arif Korkmaz), Çizgi Yay, Konya.